Kanadai Magyar Ujság

Kanadai Magyar Ujság

Canadian Hungarian News

Kanada és az angol birodalom legelterjedtebb vezető magyar lapja.

Megjelenik: szombaton
Előfizetési ára tér $3.00
Külföld országaiban 3.60
Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:
Winnipeg, Man.
296½ Main Street

Canadian Hungarian News
Kanadai Magyar Ujság is the leading Hungarian Newspaper with the largest circulation in the British Empire.
Issued every Saturday
Subscription Price
In Canada $3.00
In foreign countries $3.60
Office and printing plant
296½ Main Street
Winnipeg, Man.

EGYESITVE A KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL

VOL. VI ÉVFOLYAM — WINNIPEG, MANITOBA, 1929. OKTOBER 12. SZOMBAT — NO. 41. SZÁM

HUNGARIANS PAY TRIBUTE TO THEIR HEROES

Reprinted from the „HAMILTON SPECTATOR"

Inspiring services were held in the Hungarian Presbyterian church to commemorate the eightieth anniversary of the execution of 13 generals of the Hungarian army in the struggle for freedom in the year 1848-49 by the Hungarians against the combined armies of the Austrians and the Russians. Nearly 300 Hungarians of this city assembled at the church to yay tribute to the memory of the historic battle, and to those that had died for the cause of freedom. Rev. Frank Kovács, minister of the Hungarian Church of this city, presided at the services, introducing the main speaker of the evening, Charles Winter, Royal Hungarian Consul-General of Canada, Montreal.

Dr. Winter spoke feelingly of the events which followed the unsuccessful war of 1848-49, and of the suffering of the Hungarian people after they had fought for their freedom. Light always followed darkness, he stressed, and no nation should be plunged into despair through war, but should practise self-control and confidence in God. If such confidence were placed in God, the nation would benefit through the prayers of its people.

"We learn in history that defeat and even chains of slavery should be born with calm acceptance of God's decrees, and that by trusting in Him, such misery as Hungary suffered, would turn out all right in the end. From the time of that war, the Hungarians were scattered to the four corners of the world, and since they have been forced to take another land and country to live in, they should show by their actions that they deserve the confidence of the land of their adoption. In this respect the Hungarian-Canadians have lived up to the standard expected of them, and by right living and actions, have earned the respect of the people of Canada," he said in conclusion.

Dr. Feldman, briefly addressed the gathering, stressing the necessity of the Hungarians to take part in creative work in Canada, in order to help along the progress of the country of their adoption.

An outline of the events leading up to the war of 1848-49 was given by Dezső Andrássy, an elder in the Hungarian church. When the war was declared, two policies were outlined to the Hungarian nation to follow, he stated. The first was given by Széchenyi, who maintained that culture must be the basis of all progress, and that after culture had been maintained in the country, then could the people be ready to exercise their rights. The other policy outlined by Louis Kossuth, who maintained that freedom must be granted before a nation could progress "In a way, both of these great men of Hungary were rigth," stated Mr. Andrássy, "but their views were decidedly of a different nature. However, these two men will go down in Hungarian history, and their memory is still sacred in the hearts of Hungarians."

A number of other addresses were delivered of a patriotic nature, in which the events of the war were reviewed, and lessons learned by the Hungarian people as a result of the war, at the time, were forcibly stressed.

A MONTREÁLI FŐKONZUL TORONTOBAN

A mindjobban szaporodó s gyarapodó torontói magyarságot az elmult héten meglátogatta Dr. Winter Károly m. kir. főkonzul Montreálból s két napot töltött el a világváros számba menő gyönyörü keleti városban módot adva az itt élő magyarságnak a vele való közvetlen érintkezésre s ismerkedésre.

Dr. Winter Károly előkészitett programja szerint meglátogatta Ontario tartomány kormányzóját, a r. kath. érseket, a város polgármesterét, rendőrfőkapitányát, bevándorlási biztosát, a presbyterian egyház főtitkárát a Compansation Board elnökét s még jó néhány előkelő angol vezető egyéniséget, akikkel a magyarságnak bármilyen nemü érintkezése lehet. Örömmel mondotta a főkonzul lapnk képviselőjének, hogy mindenütt a legjobbat hallotta az ontariói magyarokról, s mindenfelül csak a legmelegebb jóindulatot tapasztalta a magyarság ottani fejlődésének elősegitésére.

A torontói magyarság péntek este a gyönyörü Occidental Hallban gyülekezett, ahol a Sport Club vezetősége ez alkalomra szüreti bált rendezett a kedves vendég tiszteletére. Tekintettel a munkanapra lassan gyülekeztek a vendégek, de 10 órára régen tapasztalt szép számu közönség gyült összesze, akik előtt a főkonzult Dr. Jánossy István a Club elnöke üdvözölte rövid beszédben rámutatva a látogatás fontosságára s tolmácsolta a torontói magyarság ragaszkodását, őszinte tiszteletét s kérte a főkonzul segitségét. A beszédet dörgő taps követte, majd Dr. Winter Károly főkonzul üdvözölte az egybegyülteket s elháritva minden ünneplést csupán azt kérte, hogy előlegezzen neki a magyarság bizalmat s ha ujra jő majd akkor méltányolja a munkásságát, amit minden magyar testvérünk érdekében egyfor ma szeretettel és fáradhatatlan buzgalommal teljesit. Percekig ünnepelték a jelenlevők a főkonzult, aki sokáig elvegyült a mulatozók közé és meghallgatott mindenkit, akinek vele beszélni valója volt, s örömmel tapasztalta, hogy Torontóban igen szép társadalmi életet él az ott megtelepedett magyarság.

Szombaton délután a United Church-ben volt a főkonzul tiszteletére összejövetel, ahol ujból igen szép számu közönség számos angol vendég volt jelen s késő esti órákig maradt együtt a főkonzullal s távozott azzal a meggyőződéssel, hogy Dr. Winter Károly személyében a magyarság olyan képviselőt kapott Kanadába, aki ott ahol kell képviselője, ahol kell védelmezője, de mindenkor igaz barátja az ideszakadt honfitársainak.

Torontóból a főkonzul Oshawára ment ki, ahol a Canadai Magyar Betegsegélyző ottani csoportja nevében Farkas István, a ref. egyház nevében Jakab János, mig az összmagyarság nevében Karnay István üdvözölték a szép számmal egybegyült oshawai magyarok előtt. A főkonzul hosszabb beszédben köszönte meg az üdvözlést, s azután elvegyült a tisztelete tére összegyültek között s mindenkihez volt egy kedves szava; akiknek vigaszra volt szükségük azokat vigaszt talta, akiknek segitség támogatás kellett azt is megadta, beigazolva, hogy a személyes érintkezéssel egymás megismerésével azt a nehéz munkát, amit ő mint főkonzul itt ebben az országban vált és teljesit, sokkal könnyebben és jobban tudja elvégezni.

A főkonzul szombaton este utazott el Hamiltonba s a torontói magyarok melegen bucsuztak el tőle.

Ujra felemelték a buza fuvardiját

A mult év folyamán leszállitott gabonaszállitásra vonatkozó megegyezés határideje lejárván, mult csütörtökön ismét a régi fuvardijak léptek életbe a Nagy Tavak kikötőitől az Atlanti Óceánig ugy Kanada, mint az Egyesült Államok területén.

Ez természetesen ujabb két cent megterhelést jelent minden bushel kanadai exportbuza után, ugyhogy az eladási lehetőségek ezzel még körülményesebbé váltak. Argentina jelenleg ugyanis az európai fogyasztást teljesen kielégitő mennyiségben szállit buzát, még pedig olyannyira alacsony árban, amellyel a kanadai buza nem veheti fel a versenyt.

Az európai rendelések távolmaradása máris nagyon érezteti hatását, amennyiben mintegy kétszázötven buszállitó gőzös várja teljesen megrakodva az indulást, viszont az összes elevátorok ugy megteltek, hogy a vasuti gabonaszállitás is teljesen megakadt. Még a malomipart is megbénitotta a lanyha európai kereslet és a legtöbb kanadai malomban csak félüzemmel dolgoznak.

Felfordult egy magyarral az autó

Mintegy két héttel ezelőtt Kiss Boldizsár honfitársunk a saskatchewani Cupartól északra néhány mérföldre az ut melletti árokba fordult atójával és bár kiugrott, ugy megütötte magát, hogy jobb karja teljesen munkaképtelenné vált. Több reginai orvossal kezeltette magát, mig végre megállapitották, hogy három bordája elrepedt és szerencsétlenül járt honfitársunk féloldalát gipszbe is tették.

Kiss Bolizsár nem lévén baleset ellen sehol sem biztositva, kénytelen sajátmaga fedezni a költségeket és az orvosok szerint még sokáig nem lesz munka és keresetképes.

MAGYAR SZINESZ LÉP FEL KIPLINGEN

Várkonyi Mihály, a kolozsvári Nemzeti Szinház neves Shakespeare-szinésze, aki az utóbbi években az amerikai Warner-filmekben lépett fel, e hét három utolsó napján Szakács Gábor kiplingi mozgószinházában látható a „Divine Lady" cimü hangos film főszerepében, ahol Nelson admirálist alakitja.

ALLATKINZÁSÉRT KÉT HÓNAPI BÖRTÖNRE

Itéltek egy saskatchewani farmmunkást, aki egy öreg lovat véresre vert. A kegyetlen ember a prince-alberti fogházban fogja nehéz munkában kitölteni büntetését.

MEGHALT A NÉMET KÜLÜGYMINISZTER

A hosszabb idő óta betegeskedő Dr. Stresemann Gusztáv, a német köztársaság külügyminisztere, volt német kancellár s a háboru utáni diplomácia egyik világszerte elismert, kimagasló alakja október 3.-án szivbénulásban meghalt.

Az elhunyt államférfiunak hervadhatatlan érdemei vannak abban, hogy az égbekiáltó békeszerződések ellenére-ugy-ahogy mégis békesség van Európában, ami nagyrészt a Stresemann külpolitikai vezetése alatt álló Németország megfontolt higgadtságának volt köszönhető.

A zilált háboru utáni állapotok utvesztőjében Stresemann dr. határozott egyénisége találta és jelölte meg Németország részére a kivezető ösvényt s a Briand francia külügyminiszterrel kötött személyes barátsága tette lehetővé, hogy a még nemrég is halálos gyülölettel szemben álló két nép között a megértés és józanság érzése kezd felülkerekedni. A háboru utáni Európának kétségtelenül egyik legjelentősebb s kiváló tehetségü államférfia mult el Stresemannal a küzdelmes porondról; a Locarnóban, Párisban, Genfben s Hágában folytatott tárgyalások során kivételes sikerei voltak s nemzete a legnagyobb elismeréssel adózott nagy fiának, a világ sajtója pedig a háboru után még nem adózott emberi nagyságnak ilyen egyértelmü dicsérettel.

Halála igaz s mély részvétet váltott ki honfitársaiból, annál is inkább, mert orvosai szerint is a nemzete érdekében kifejtett szakadatlan munka okozta szivbajának elhatalmaskodását.

Vasárnap temették s Németország valóban kitett magáért s igyekezett külsőségekben is kifejezésre juttatni érzelmeit.

Gyászünneppel emlékezett meg a magyarság az aradi vértanukról

Amint azt már előre jeleztük, október 6.-án minden népesebb magyar telepen megemlékeztek a 1849-ben szabadságukért vértanuirol, akik életüket áldozták fel a haza oltárán. A távolabbi magyar központokból lapzártáig eddig csak a vezető helyen közölt angol tudositás érkezett be és igy a következőkben egyelőre csupán a winnipegi ünnepségekről számolhatunk be:.

A Társaskör szinültig megtelt nagytermében Pánczél László elnök megbizásából Henter Sándor alelnök üdvözölte a megjelenteket, majd pedig a Tiszt. Csendes Imre vezetése alatt álló férfikar a Himnuszt énekelte el. Ezután Istvánffy Miklós szövetségi titkár kisleánya, Bőzsi mondta el Pohárnok Jenő „Én igy imádkozom" cimü költeményét, majd pedig Molnár Gyuszika szavalta el Nagy Ferenc „Nem,nem, sohá."ját, melyeket a közönség lelkes tapssal jutalmazott. A vendégként fellépő Rémai Juliánna szintén Pohárnok „Fiaim" cimü költeményét adta elő, mely után Sebők József rázta fel a jelenlevőket drámai erejü szavalatával.

Ezután az ünnepély fénypontjaként Schefbeck J. István winnipegi konzul emelkedett szólásra, hogy a közönség feszült érdeklődése közben mondja el a nagy magyar tragédia eseményeitől sulyos gyászbeszédet. A népszerü konzul hosszu, tartalmas előadásban ismertette az aradi gyász nap jelentőségét és következményeit, majd a nagy tetszéssel fogadott ünnepi beszéd végén rámutatott az akkori és a mai magyar politika helyzet közötti hasonlatosságra. Ha a 49-es szomoru napokat — ugymond— majd az utána következő, évtizedekig tartó elnyomatást nemcsak tulélte a nemzet, hanem a kiegyezéstől a világ háboruig olyan fejlődést mutatott fel amely páratlan a világtörténelemben — akkor nem kell attól félnünk, hogy Trianon láncait örökre viselnünk kell. Nem szabad azonban csüggednünk, nem szabad elszakitott test véreinkről lemondanunk és főképpen össze kell tartanunk, ha komoly eredményeket akarunk elérni.

Schefbeck konzul zugó tapssal fogadott szónoklata után Oberczián István és Bayer Béla adott elő néhány magyar dalt, majd a kis Kovács Misi mondta el "Az aradi Golgotán" cimü költeményt, korát meghazudtoló mély komolysággal. Ezután Gfellner Mária szavalt el egy hazafias verset minden kit megkapó bájos közvetlenséggel. Az ünnepség egy másik kiemelkedő számaként a Társaskör nagyszerü férfikara megható magyar dalokat énekelt Tiszt. Csendes temperamentumos vezénylete mellett, majd Payerle Ákos mondta el Kiss Menyhért „Magyar Miatyánk" cimü ódáját.

Henter Sándor zárószavai után a lélekemelő ünnepség a Szózat és a God Save the King eléneklésével ért véget.

VILÁGMAGYAROK

IRTA: BOROSS SÁNDOR

Botond megvan: ezer évig
Csákányával a föld alatt,
Megsarcolni a mélységet,
Döngette lenn az ércfalat.

Bulcsu itt van: századokig
Kendert vetett, hordta, nyőtte.
Bulcsuné a szövőszéken
Azt a vásznat kente, szőtte.

Lehel él: a falun este
Végighangzik kürtje-szója:
Jóéjszakát, jó magyarok,
Térjetek csak nyugovóra.

Emese is, Álmos, Ügek,
Valamennyien a vezérek,
Hallanátok a fosztóban
Mennyi álmot — mit mesélnek.

S a többi mind: egész máig
Rendet vágnak, kévét hánynak.
Mennyi lélek, milyen arcok,
S hogy elrejtik, kik volnának!

De megtudja még a világ
Egyszer, ha fölkerekednek.
Rajtuk kivül más igy nem jön,
Földet igy meg nem rengetnek.

Fölharsog egy dal magasan,
Zászlóként leng fönn egy vászon
És beszakad menydörögve
Egy nagy kapu a világon.

AGYONÜTÖTTE AZ ISKOLA

Swift Current mellett egy iskolaépület továbbszállitásakor az egyik tanuló kiváncsiságból a csavarokkal felemelt épület alá dugta fejét. Az egyik emelőcsavar megcsuszott, ugyhogy a kisfiu fejét szétroncsolta az iskola.

LEGUJABB HIREK

MACDONALD ANGOL MUNKASPARTI MINISZTERELNÖK, miután Hoover elnökkel teljes megegyezésre jutott a világ két legnagyobb angolszász államának politikai kérdéseiben, a napokban átjön Kanadába is, hogy a birodalom vezető egyéniségeivel fontos ügyekben folytasson tanácskozásokat. A keletkanadai magyarság egyik hivatott vezére, Tiszt. Kovács Ferenc kihallgatást eszközölt ki az angol miniszterelnöknél, melynek keretében egy művészi diszalbumot fog átnyujtani MacDonaldnak, hogy ezáltal is kifejezze azt a ragaszkodását, amelyet a kanadai magyarság az angol világbirodalom jelenlegi magyarbarát vezéregyénisége iránt érez.

Dr. BIRÓ KÁROLY, a budapesti Apponyi klinika egyik vezető orvosa, aki egy év óta a wakawi kórház magyar betegeinek viselte gondját, a mult hét végén kitüntetéssel tette le az utolsó vizsgát a winnipegi egyetemen, melynek értelmében egész Kanada területén folytathat orvosi gyakorlatot. Dr. Biró az első magyar orvos Kanadában, aki megszerezte ezt a jogositványt,azonban még nem határozott afelől, hogy hol fog letelepedni.

UJABB MAGYARTÁRGYU HANGOSFILMET rendez Fejős Pál, a hollywoodi Universal filmgyár főrendezője, mely „The Last perfomance" cimen kerül majd bemutatásra. A legjobb magyar filmszinészek mellett Conrad Veidt világhirü német mozistar alakitja a darab főszerepét.

TIZEZER DOLLÁROS PÉNZUTALVÁNYT raboltak el fényes nappal ismeretlen tettesek egy amerikai bankártól Budapesten. A feleségével együtt európai körúton levő gazdag amerikainak fogalma sincs arról, hogy miképpen fosztották ki a zsebmetszők és a rendőrség is mindeddig hiába keresteazagyafurt tolvajokat.

HALÁLBA HAJTOTT AZ ESKÜVŐ UTÁN egy dusgazdag montreáli fiatalpár, akik mézeshetekre indultak egy vadonatuj automobilon. A templomtól alig félórai járásra találták meg őket az árokban, összeroncsolt testtel. A vizsgálat szerint a gyors hajtás következtében az egyik gumiabroncs levált a kerékről és a hatalmas gépkocsi többször átfordult, halálos sebeket ejtvén a fiatal páron.

MEG MINDIG KERESIK A REPÜLŐ BÁNYAKUTATÓKAT, akik immár több, mint egy hónappal ezelőtt indultak északra, hogy jelentést tegyenek az ottani lehetőségekről. Rengeteg repülőgép kutatja állandóan a Northwest Territories eddig még nagyrészt ismeretlen vidékeit, sőt legujabban egy orvost is vittek magukkal The Pas-ról, arra az esetre, ha az elveszetteknek orvosi segélyre volna szükségük.

UJ TÁVOLSÁGI VILÁGREKORDOT állitott fel két francia repülő, névszerint Coste és Belloute, akik a mult héten kényszerleszállást hajtottak végre Mandzsuria Tsitsihar városa mellett A két pilóta eszerint 5,300 mérföldet repült egyfolytában a párisi repülőtértől, ami mintegy 900 mérfölddel szárnyalja tul az olaszok távolsági világrekordját.